

माळी आणि कळ्या

नदीच्या काठावर, वस्तीपासून जरा दूर,
छोटासाच तो बगीचा.
सकाळच्या कोवळ्या उन्हात
हिरवागार छान दिसे.
वान्याच्या झुळ्कीने झाडांची पाने हालत
चंद्राच्या चांदण्याने अंगभर पुलकित होत.

बागेत काही ये जा नव्हती.
किलबिलणारे पक्षी नव्हते.
बागडणारे प्राणी नव्हते.
गुंजारव करणारे
चंगीभंगी मधूप नव्हते.
कधीमधी ऐकू येणारी
रात किड्यांची रुक्ष किरकिर
एवढीच इथल्या शांततेत
जिवंतपणाची एक खूण.

एक म्हातारे माळीबुवा
दिवसभर बागेत असत.
झाडांच्या मशागतीत
सदाचेच गुंग दिसत.
रोज रोज हे दृश्य पाहून
कुतूहल चाळवले
अखेरीस एक दिवस
धीर करून मी विचारले

‘माळीबुवा, माळीबुवा
इथे नेहमी एकटेच दिसता;

इतक्या छान बागेमध्ये
 कुणीच कसं फिरकत नाही?'
 माळीबुवांनी पाहिले मला
 विचित्र अशा नजरेनेच.
 'गावात तुम्ही नवीन दिसता!'
 माळीबुवा उद्गारले,
 'बागेतील वृक्षवेलीत
 विषारी रस आहे
 फुलण्याआधीच कोमेजण्याचा
 कळ्यांना शाप आहे!'

चमकून पाहिले मी समोवताली.
 लाल, पिवळ्या, निळ्या कळ्या
 झाडांवर शोभत होत्या.
 रंगरूप गुणांनी
 परिपूर्ण वाटत होत्या.
 फुले मात्र कुठेच नव्हती!

'कळ्यांना शाप आहे?
 या नाजूक मोहक कळ्या
 कधीदेखील फुलणार नाहीत?
 यांनी काय पाप केलं?'
 'या कळ्या निष्पाप आहेत'
 माळीबुवा उत्तरले;
 बागेच्या मशागतीत
 परत एकदा गुंग झाले.

'माळीबुवा, माळीबुवा,
 रागावणार नसाल तर
 आणखी एक प्रश्न आहे.'
 'आता काय आणखी कटकट?'
 माळीबुवा रागावलेच.
 तरीदेखील मी विचारले-

‘खरंच का या सुंदर कळ्या
 न फुलताच सुकणार आहेत?’
 ‘उद्याच्या सूर्योदयास
 निर्माल्य होणार आहेत!’
 घुश्यातच उत्तर आले.
 ‘मग व्यर्थ धडपड का करता?
 दिवसभर इथे राबता
 कळ्यांना गोंजारता
 त्यांच्याशी हितगूज करता
 हा उद्योग कशासाठी?’

आता मात्र माळीबुवा
 संतापाने लाल झाले.
 ‘शापित आणि वंचित असल्या
 तरी कळ्याच ना ह्या आहेत?
 मी नाही सांभाळले
 तर कोण पाहील त्यांच्याकडे?
 फुकटची बडबड संपवून,
 जा आपल्या वाटेने!’

म्हातान्या डोळ्यांमधून
 दोन अश्रु ओघळले
 झाडाच्या पानांवर
 मोत्यांसारखे विसावले.
 रुद्ध स्वरांत शब्द आले

‘कुणी सांगावं पाहुणे?
 माझी आपली वेडी आशा
 या अश्रूंचे, या कष्टांचे
 कधीतरी चीज होईल
 यातल्याच एखाद्या कळीचे
 रसरशीत फूल होईल!’

– डॉ. कुंदा जोशी
 ('फेनफुर्ले' या कवितासं ग्रहातून)